

Orpheusz

(szimfonikus variáció Vergilius negyedik eclogájára)

Segítsetek, anyám halhatatlan!

Leírni a hellén éjszakát (*incipe, parve puer*),
a meleget, amit tücsökszó
bélel, a tücsköt, akit a meleg bélel,
a vattával bélelt tüzet, ahogy kapaszkodik fel-fel
a levegő-semmibe, mint egy minduntalan megcsonkolt
retorikus kúszónövény,
a megbélyegzett reménytelenséget, melybe a még fiatal,
izmos test szaga tágul bele (meddig?), képtelenség.
Nem akar énekelni a szőlőfürtök alatt
(*rubens pendebit sentibus uva*),
a dal túl automatikus ahhoz, hogy értelme látsszon,
hogy ellenőrizhetetlenül hasson,
túlságosan hozzánőtt,
mint a hónaljszőr.
Kifelé a telítettségéből, kifelé az ismerősből,
ne halljuk meg a hangját – szinte
magakellető szenvtelensége
mégis, míg él, marad, mint mellkason a mellbimbó
haszontalan pöttye, mely kizárólag azért van, hogy
a férfit anyjára emlékeztesse.

Itt sertepertélünk mi,
(*nautica pinus mutabit merces*)
akik kifogtuk az éneklő fejet
a mítoszból, a hálónkba akadt véres fejet,
koszos halászok, hal- és pikkelyszagúak, magunk is
pikkelyesek, halak, kocsmákban rostokolók,
a tenger felgyorsított
tésztáit dagasztók, a világtájak ismerői,
urai betörő ritmusoknak, a víz gyökerei közt kotrók,
akik, akár a heringek, sóban tartósítják magukat,
akik, akár a só, heringre vágynak,
nyaranta csónakban hálnak,
napokig mosdatlanok, és lágy következetességgel ingó

* A szerző a *Palócföld* 2008-as Mikszáth-pályázatán II. díjban részesült.

bárkákban basznak. (*cedet et ipse mari vector*)

A mi kérges kezünk fogta ki az éneklő emberfej-halat,
mi hoztuk e rosszhírű leszboszi szentélybe,
– hogy gondját viseljék –
a rosszhírű tribádok közé.

Segítsetek, anyám halhatatlan! Mindent megtett,
hogy kitessekeljen, kirakjon a testéből
(*matri longa decem tulerunt fastidia menses*), hogy
eltakarítson magából, hogy kipakoljanak
ebből a szerszámosládából,
ebből a varrodobozból,
ebből a szennyesruha-tárolóból,
ebből a levelesládából,
ebből az elefántcsont pixiszből,
mint itt, ezt a hullát
a fekete, nejlonzsákban, valami szerzetes,
szépen játszik vele a fény,
egy csuhás, nincs feje, nincs neki feje, súgnak össze páran,
a feje helyén semmi fejszerű sincs, ki fogja
köpni őt a föld, mert
megveti szülőanyja csontjait. (*casta, fave, Lucina*)
Szép arca lehetett, jelzi
a test, alig napszítta szakálla,
lakatlan fekete, s ajkai
tán most is szóra nyílnak, de végül
a csönd fröccsen szerte a szélbőr hullámtörőjén.
Senki se írt nála szebb verseket,
kontakiont az istenszülőről, oikoszt a szögről,
mely a forró remegést általverte, hogy
végre érezzen valami biztosat,
hogy végre érezze a fát. (*tuus iam regnat Apollo*)

Álmélkodik (*iam redit et Virgo*), és gyökeret ver a lába,
aztán így beszél:

Üdvözlég, angyaltollal bélelt fészek,
üdvözlég, szentlélek csiklaja,
üdvözlég, legszentebb, katolikus mandragóra,
üdvözlég, trónusa ad hoc metaforáknak,
üdvözlég, szellemi bélsáron átnőtt lelki jácint,
üdvözlég, fehér liliummal megkörnyékezett búzaasztag-vagina,
üdvözlég, jácintos kövek fényével megékesült melege a napnak,
üdvözlég, mézel folyó tej és tejjel főtt méz,
üdvözlég, te szeplőtlen, ki tisztába tetted fiadat,
üdvözlég, magasztos, ki sírását, szeszéyeit türted,

üdvözlég, pirosló öröm,
üdvözlég, te kik keresztfát és szöget szültél, meg töviskoszorút,
üdvözlég, önmagadban lakó mélység.

Ámult a szűz, és ahogy meg volt írva,
ahogy szüzek általában,
tényleg nem értett semmit.

Nem illenek hozzá a köznapi dolgok:
gyanús füveket párlatolt ki,
egy szőke novíciussal váltott
mély értelmű pillantásokat,
vagyis a pillantások váltották meg őt,
néha ki is tartotta a nézést,
a nézés kitartottja volt ő,
időben határozottá tette,
határozott idővé tette,
valóságos szentkép volt előtte,
valóságképes jelenés,
tizenkét drágakővel kirakott,
elefántcsont-keretes,
titkos értelemmel bezárva a 13. századba,
vagy inkább egy Versace-reklám
örökkévaló, barokk tömegébe.

Orpheusz ő, (*Thracius Orpheus*) és ebből lesz érthető a lénye,
antik a bizánci létezésben, (*talia saecla currite*)
aki minden gesztusában
a visszatérést készíti elő,
mondhatni, a visszatérése
dolgozik,
mint egy dallam
vagy minimalista motívumzöngé.
Fénylik a zsák, mint egy
kopott bőrnadrág (kopott bőrnadrág az ember, írta Pindarosz)
még ismeretlen mitológiai lény felelőtlen nyugalma
frissen lemosott hulla.
Beleragyog augusztus kegyelmébe,
(*iam croceo mutabit vellera luto*)
mely kurziválja a tájat,
döltbetűzi a létezését,
és csak annyit tud szépíteni,
amennyit a hangzáson javíthat,
s jártas lévén az összhangzattanban,
ez nem kevés.

Művészete? Ugyan. Túl introvertált, ódivatú,
az ént úgy alázza porig,
hogy csak a kárhozát tartja egybe,
mint narancsgerezdeket a héj. Merő fiziológia,
folytathatatlan, eleven húscsapatok,
műtét után a potyadék,
és a testben a potyadék hiánya,
kiegészíthetetlen torzók,
vagy torz kiegészítők,
kész ásatás, archeológiai gyakorlaton
szikkadt-agyagos talajon fűzetlen sportcipőben,
valahol Szaloniki mellett,
makedón tájakon, míg végre előkotrod
azt a kibaszott,
cseréptöredéket, s mi van rajta?,
egy atlétapöcs,
egy szárnalmas atlétapöcs az izmok feszülő tömegében,
derék alatt látod, térdig, egy váza része,
részlete, derék váza, vázlata valaminek,
olykor azért megindult a vér,
a keringés, s a torzók, korcsok, törmelékek
élniakarása túltett
a föld (*lasciva puella*) termékeny vágyain.
Metaforái közt természetellenesen
tévelygett az ember,
szinte fajtalanul hatott,
idegenvezetés nélkül, mégis volt benne valami báj,
ahogy a félreértett filozófusok megsejdtített téziseit
a magas költészetig variálta.

Én egész mást láttam, mondta a festet körmű nő (*Galatea*)
(valahol félúton a liba
és a harisnyája veszett kultúrpiná közt),
éterinek éreztem a testét, mert ő a levelei által létezett,
akár az őszvégi fa, (*meus ignis*)
és én elnyúltam a szokásos taplóboldogságban.
Eurydice, Eurydice,
kiabálta egyszer álmában,
de hajnalban már úgy kavart farba, ahogy
azt a pásztorköltők
vagy maga a mézeskörte-beszédű Longosz írta le.

Micsoda huzatja volt, Pireusban, a matrózok között,
ahol a kétnemű Dionüszosz tévelyeg,
ahol a test határai gyakran elmosódnak,
vagy az elmosódások

kapnak testet bizonyos határokig.
És ebben a mozgó örökkévalóságban
mégis úgy döglött a férfi, mint a légy,
(a betegségek, a háború, az ital)
új ember került könnyen,
mert csak szültek, csak szültek
s így vigasztalódtak akkor az anyák.
Ő sokáig volt jelen a változásban,
(*lovis omnia plena*)
már-már katalizátora volt a változásnak,
nem fogott rajta pestis, hepatitisz, vérbaj,
ivott, tette a dolgát,
de többet beszélt a kelleténél.

Testvérét (*Amnyntas*) szeme láttára ölték meg,
kicsi volt még, s a kukák közé futott,
évek óta érezte a heves, rugós, hideg kést
a nyakára forrva, a torkán, s az évek során egyre beljebb csúszott
az éle, s mire harmincöt lett,
már csak a markolata látszott.

Csak a féktelen váteszektől mentsen meg az ég,
mondta ismét Galatea,
akik minden szót a nulla örvényébe vetnek,
s akár egy delejes szemű cigányasszony
a Verdi-operákban, fürkészik,
összezárul-e, mint szülés után, a semmi.

Végül is van rá gyógymód,
van orvosság,
van megoldás rá,
mondta az időn áthajoló orvosprofesszor (*rubens hyacinthus*),
a sokkterápia,
a lobotómia,
a hormonok,
és lassan elveszítéd magadból a nőt. (Mindet.)
Lesznek, persze, emlékek,
lesz mire visszagondolni,
a tornacsarnok porának melegére,
a Hellász-érzetre,
a tipikusan görög bárhol-maradásra,
mely tetőt ad bárkinek, ágyat,
s kitart, ha képes valódi szerelemre.

Görög vagyok, menthetetlen.
Tornaszer szavakon csüggök,

a gránátalmafa ágain lódítom előre magam,
és csak időnként jövök le a fáról. Childe Harold
nem állt meg értem,
és Manfréd se, nem
háltam Byronnal, mint
Lukasz Khalandritisz,
nem láttam vízbe dögleni
a szép álszent igazságát, az igaz-szép Keats-t,
pedig többnyire nem áhítottam mást, ráadásul
a más-áhításom szépsége nem volt igaz,
és az igazam minden, csak nem szép volt,
végül a hellén beütésekkel terhes bölcs
Seneca maradt, ahogy felmetszi ereit,
ahogy szétfeszül a hús, mint hentes kapcsain, ha a gerincet baltázza
végig, képtelen voltam rá,
de a bacchánsnők végül megszántak és végeztek velem.
Szabályosan feldaraboltak, széttéptek,
mint egy kutyát, a nemtelen Dionüszosz lányai,
jövendő sorsom letéteményesei.
De jaj, a dugáshoz nem kell Rózsalovag,
Mr. Keats, vagy
Daphné fává feszülése,
Myrrha bája,
elég a szervek botrányos önműködése
és a nemes hagyomány. De én hol az anyámban
voltam?

Kikászálódott lassan,
kikászálódott Orpheusz,
mint mítoszából egy alacsonyabb rendű isten,
egész tisztességesen megúszta idáig
irodalmi afférijait,
mint a gyermeteg kígyómese (*occidet et serpens*),
úgy vedli le mítoszait,
hogy meglásd benne a vallást,
(*redeunt Saturnia regna*)
és menthetetlenül elszégyelld magad.

Nem akarok meggyógyulni.
A rothadás Narcissusa vagyok:
a szag virágzása a tó bőrén
egészen a begyűrűző képzavarig.

Az időtlen tekintetet keresem, ahogy
belefagy a szó a képbe és kiterjeszti
szabad kapacitásait. A végtelenített

szavakat keresem férfiként és nőként,
amikor illetlen dolgokat teszek ágyban,
szaunában, sötét és világos szobákban,
kertekben és Árkádia zugain,
amikor azt kívánom,
hogy megtaláljam a pontot,
melyben, mint egy anyaölben,
láthatatlan köldökszínór táplál.

